

TA 2021/19 SØNDRE GATE 17

Arkeologisk etterkontroll etter graving i forbindelse med akutt vannlekkasje ved Søndre gate 17, Trondheim

Rostad, Synne Husby

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel TA 2021/19 SØNDRE GATE 17 Arkeologisk etterkontroll etter graving i forbindelse med akutt vannlekkasje ved Søndre gate 17, Trondheim	Rapporttype/nummer NIKU Rapport 154	Publiseringsdato 15.12.2022
	Prosjektnummer 1022214	Sider 14
	Avdeling Arkeologi	Tilgjengelighet Åpen
Forfatter(e) Rostad, Synne Husby	ISSN 2703-7797 ISBN 978-82-8101-301-8	Oppdragstidspunkt / periode utført 13.10.2021
Forsidebilde Oversiktsbilde av profil med kulturlag Søndre gate 17. Da63988_004.		

Prosjektleder Audun Berg Selfjord
Prosjektmedarbeider(e) Skriv her
Kvalitetssikrer Ann Kathrin Jantsch

Oppdragsgiver / finansiert av Trondheim kommune bydrift

Sammendrag En arkeologisk etterkontroll ble utført den 13.oktober 2021 etter graving i forbindelse med akutt vannlekkasje i Søndre gate 17. Det ble påvist et opptil 0,6 m tykt, automatisk fredet kulturlag i den østlige profilsiden av det gravde hullet. Det ble imidlertid kun gravd innenfor eksisterende utsjaktet område, kulturlaget var derfor ikke i direkte konflikt med tiltaket. For fremtidig bevaring ble kulturlagsprofilen dekket til med fiberduk før gjenfyllingen.
Abstract An archaeological inspection took place on October 10 th 2021 at Søndre gate 17, Trondheim, Norway in connection with digging of a hole following a water main leakage. The inspection showed that the digging was executed in modern deposits and road fills and that there was none to little disturbance of intact, automatically protected medieval cultural layers in the eastern profile.

Emneord Arkeologisk etterkontroll, Søndre gate, automatisk fredete kulturlag, middelalderbyen Trondheim
Keywords archaeology, urban archaeology, Trondheim, protected cultural layers, medieval, inspection

Avdelingsleder
 Lise-Marie Bye Johansen

Saksnummer hos forvaltningsmyndighet	21/05662-8
Kulturminne-ID	90288
Lokalitetsnavn	Ingen
Gnr/bnr.	401/384
Adresse, kommune, fylke	Søndre gate 17, Trondheim, Trøndelag
Aksesjonsnummer	Ingen
Museumsnummer	Ingen
Intrasis-prosjektnummer	Ingen
Foto-/filmnummer	Da63988
Tilstedeværelse av automatisk fredede kulturminner	Ja

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
1.1	Administrativt	7
1.2	Tiltakets omfang	8
1.3	Arkeologiske opplysninger.....	8
2	Resultater av etterkontrollen.....	10

Figurliste

Figur 1.	Område med vannlekkasje i Søndre gate 17. Bildet er tatt mot vest. Da63988_006.....	7
Figur 2.	Utstrekningen av det gravde hullet. Med 1 m målestokk. Da63988_003.	8
Figur 3.	Tiltaksområdet beliggenhet innenfor Middelalderbyen Trondheim.	9
Figur 4.	Nærbilde av dyrebein in situ i kulturlaget. Med ca. 0,55 m målestokk. Da63988_007 (venstre). Oversiktsbilde av den østlige profilen. Med 2 m målestokk. Da63988_001 (høyre).....	10

1 Innledning

1.1 Administrativt

Dovre entreprenør på vegne av Trondheim kommune bydrift, søkte Riksantikvaren om tillatelse til inngrep i automatisk fredet kulturminne i forbindelse med akutt vannlekkasje i Søndre gate 17 (fig.1). NIKU mottok anmodning om tilrådning fra Riksantikvaren 06.10.2021 og ga sin tilrådning i brev av 08.10.2021 (ref. 309/21/554.31/ABS). Riksantikvaren fattet følgende vedtak, med hjemmel i lov av 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 8 første ledd der Trondheim kommune ble gitt tillatelse i ettertid med vilkår om arkeologisk etterkontroll (RA-ref. 21/05662-8).

Figur 1. Område med vannlekkasje i Søndre gate 17. Bildet er tatt mot vest. Da63988_006.

1.2 Tiltakets omfang

Gravingen ble gjort i gateløpet, inntil østre fortau i Søndre gate 17 (fig. 2). Arkeolog fra NIKU gjennomførte etterkontrollen den 13.10.2021. Utstrekningen av hullet var ca. 4 x 3 meter, der lekkasjen befant seg på ca. 2,5 m dybde under gateplan.

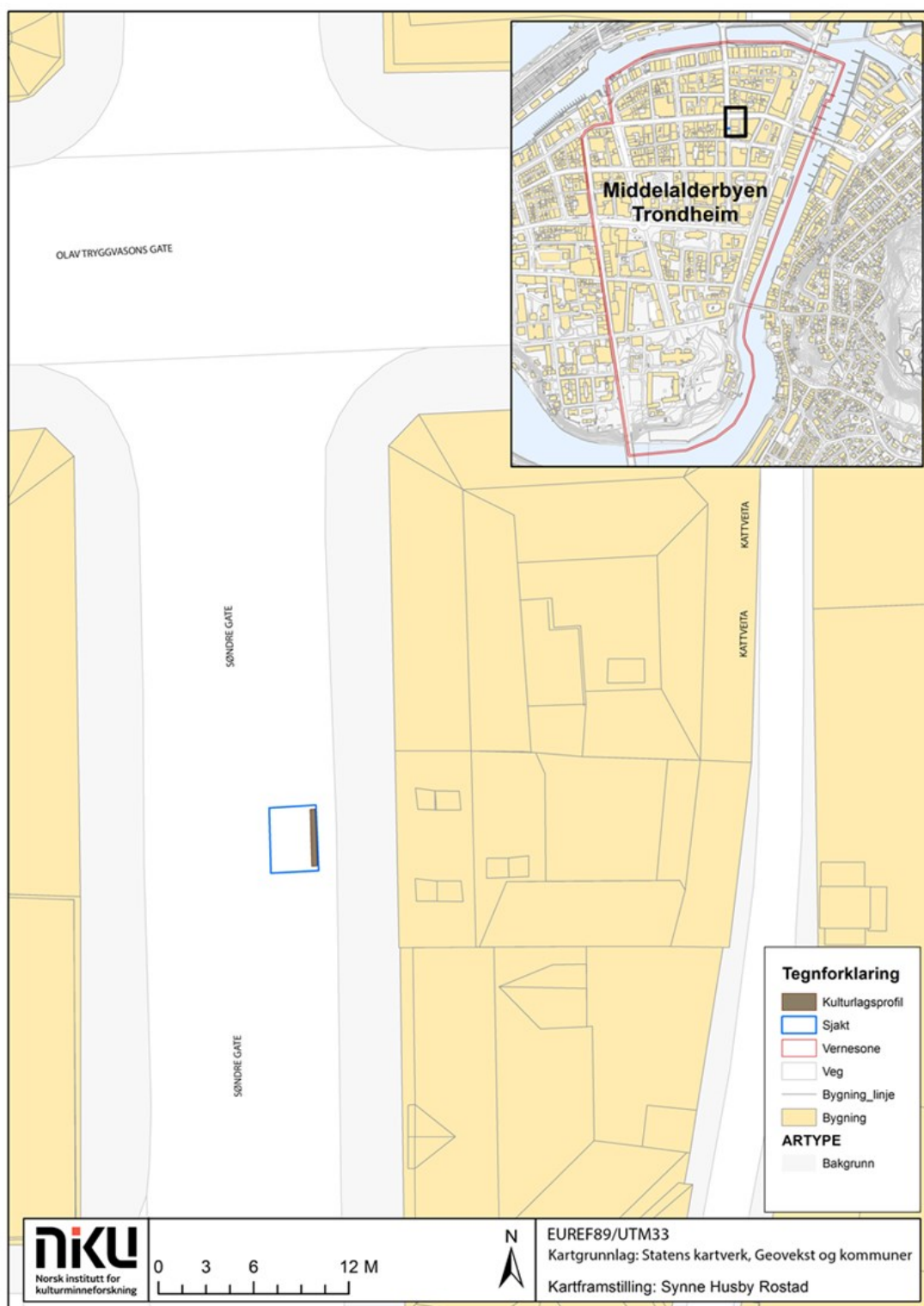
Figur 2. Utstrekningen av det gravde hullet. Med 1 m målestokk. Da63988_003.

1.3 Arkeologiske opplysninger

Området som ble berørt av tiltaket, Søndre gate 17 i Trondheim (fig. 3), ligger innenfor kulturminneområdet middelalderbyen Trondheim, ID: 90288, som er fredet bygrunn iht. Lov om kulturminner av 9. juni 1978. Tiltaksområdet befinner seg sentralt i middelalderbyen.

I 1970 ble Søndre gate gitt et nytt asfaltdekke og i den forbindelse ble det sjaktet ned til naturlig undergrunn fra Olav Tryggvassons gate og sørover. Flere undersøkelser har imidlertid påvist bevarte kulturlag i fortauene. TA 2004/11 ved Søndre gate 13 påviste topp på kulturlag 40 cm under dagens fortau. En nylig utført arkeologisk undersøkelse ved Søndre gate 18 påviste et mindre parti med intakte kulturlag i fortauet mot vest.

Basert på tilgjengelig informasjon og tidligere arkeologiske observasjoner i nærheten, vurderte NIKU at det var et lavt konfliktpotensial knyttet til det omsøkte tiltaket, så lenge det kun ble gravd i veibanen. Veibanen er utsjaktet, men det kunne være kulturlag igjen i fortauet. Basert på informasjon om plassering av hullet, var det forventet at det i profilen mot øst ble avdekket intakte kulturlag.

Figur 3. Tiltaksområdet beliggenhet innenfor Middelalderbyen Trondheim.

2 Resultater av etterkontrollen

Etterkontrollen etter gravingen viste store forstyrrelser på grunn av moderne infrastruktur, ledningsnett og utsjaktning under gateløpet. Gjenværende automatisk fredete kulturlag befant seg derfor kun i den østlige profilsiden av hullet. Toppen av kulturlagene befant seg ca. 1,6 m under overflaten, men nivået må antas å være et bunnivå av kulturlagene, da alt av lag over så ut til å være en større moderne veiutfylling med grus og sand. Det antas at kulturlagene strekker seg videre i østlig, nordlig og sørlig retning.

Kulturlaget var bevart i en tykkelse av 0,5-0,6 m, og var tykkest mot nord. Utbredelsen av lagene i profilen var tilnærmet i hele sjaktens lengde, ca. 3,7 m N-S. Det ble framrenset en profil som var ca. 2,9 m lang. Kulturlaget hadde en gradvis overgang fra mørkgrå, kullholdig, homogen sand til lysere, grå sand. De øverste 0,2-0,3 m hadde mest synlige kullfragmenter. Kulturlaget framstod som nesten ett lag, men den nedre halvdel av laget kunne tolkes som et eldre (førreformatorisk) dyrkningslag. Det ble ikke observert noen funn, strukturer eller nedgravninger. Det var også observasjoner av små fragmenter av treverk. Disse hadde en dårlig bevaring, da de var svært myke og smuldret opp ved kontakt. Det ble registrert et større beinfragment (dyrebein) som så ut til å ha en tilsvarende til noe bedre bevaring. Den naturlige undergrunnen bestod av gulgrå sandgrus, og ble målt ca. 2,1-2,2 m under dagens overflate.

Kulturlagsprofilen ble dekket til med fiberduk før gjenfyllingen.

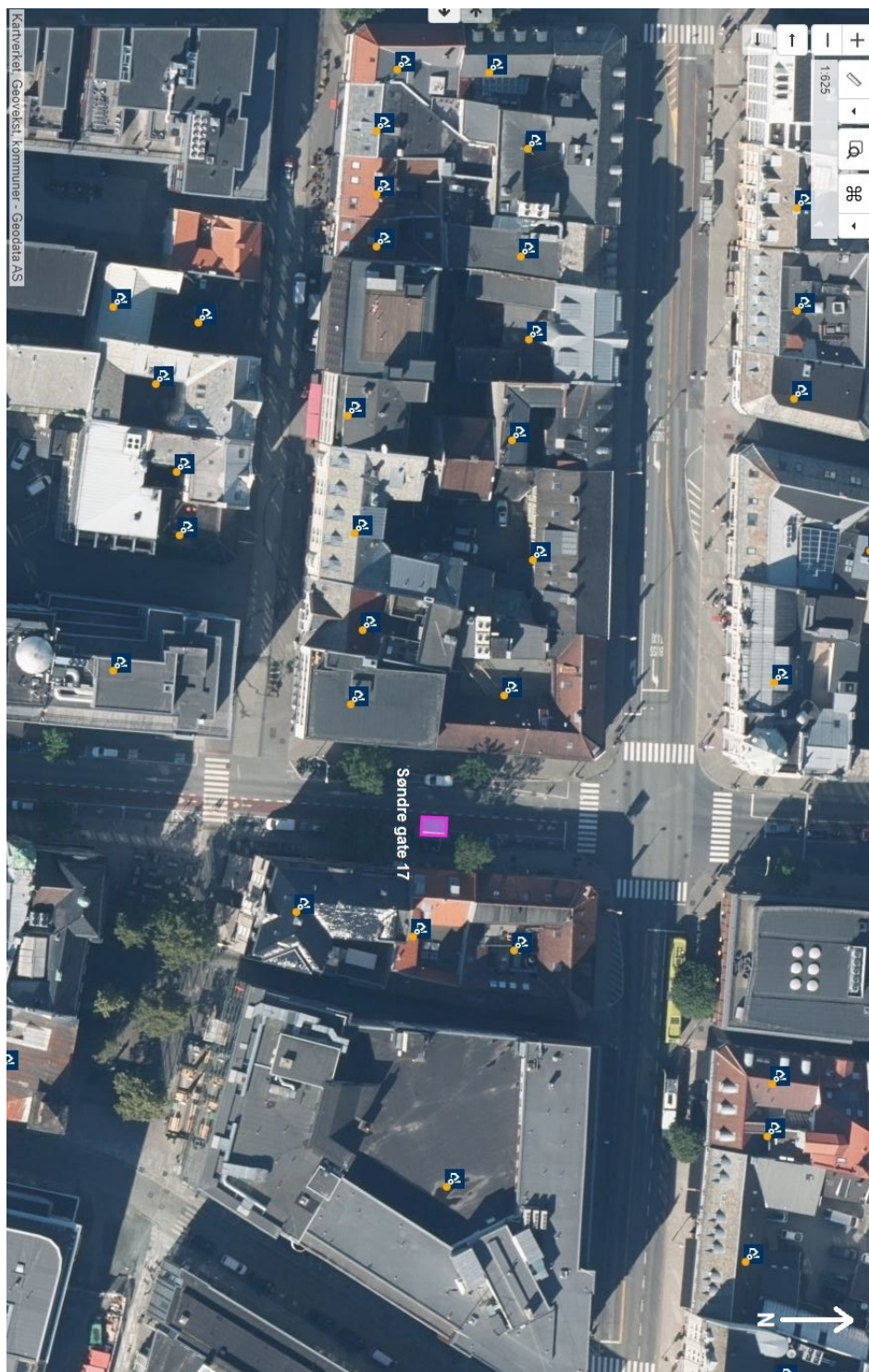

Figur 4. Nærbilde av dyrebein in situ i kulturlaget. Med ca. 0,55 m målestokk. Da63988_007 (venstre). Oversiktsbilde av den østlige profilen. Med 2 m målestokk. Da63988_001 (høyre).

3 Oppsummering

Den arkeologiske etterkontrollen i forbindelse med gravingen etter den akutte vannlekkasjen i Søndre gate 17, hadde påvisning av et opptil 0,6 m tykt, automatisk fredet kulturlag i den østlige profilsiden av det gravde hullet. Det ble imidlertid kun gravd innenfor eksisterende utsjaktet område, kulturlaget var derfor ikke i direkte konflikt med tiltaket. For fremtidig bevaring ble kulturlagsprofilen dekket til med fiberduk før gjenfyllingen.

4 Vedlegg: Kartutsnitt Askeladden

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Rapport 154

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736, Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112, Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00